

Napút-füzetek

87.

Mile Stojić: Govori Petrus: o posvetama

Péter tanítása: az ajánlásról

Az Országos Idegennyelvű Könyvtár
9. műfordítás-pályázatának anyaga

Az Országos Idegennyelvű Könyvtár kilencedik jelíges műfordítás-pályázatára (Mile Stojčić horvát költő *Govori Petrus: o posvetama*) 28 pályázónk 35 pályaművet küldött.

A bírálóbizottság (Fenyvesi Ottó, Lackfi János, Virág Bogrnár Ágota), melynek Lator László örökös tiszteletbeli elnöke szeptember 8-i ülésén három díjat és egy különdíjat ítelt oda.

Az I. díjat Mechler Anna, a II. díjat Szabados Imre, a III. díjat Jakabffy Éva kapta.

A Magyar Fordítóház Alapítvány által felajánlott különdíjat, az egy hét ott-tartózkodást az alapítvány balatonfüredi fordítóházában Benedek Miklósnak ítélte a zsűri.

Országos Idegennyelvű Könyvtár

Mechler Anna fordítása (I. díj)	8
Szabados Imre fordítása (II. díj)	9
Jakabffy Éva fordítása (III. díj)	10
Benedek Miklós fordítása (a Magyar Fordítóház Alapítvány különdíja)	11
Francesco Biavati fordítása	12
Csicsek Anna fordítása	13
Glavnić Vékás Éva fordítása	14
Huszák Boglárka fordítása	15
Langenthal Péter fordítása	16
Pusztai Ilona fordítása	17
Radičević Tjana fordítása	18
Véssey Miklós fordítása	19

A pályázatot támogatták:

Nem csupán a szavakból összeálló textus meghódítása a feladat

A műfordítói pályázat értékelése

1. Létfontosságú, hogy ismerjék egymás nyelvét és kultúráját a különböző nemzetek, és kommunikáljanak egymással. Ennek része az is, hogy olvassák egymás irodalmát, ezért lényeges nagyon az irodalmi művek fordítása, amit a kölcsönösség, az egymásrautaltság, a hasonló közép-európai sors, és mindebből következően az együttműködés szükségességének a felismerése lendített fel mindig is.

A műfordítónak nem egy adott szövegben, hanem egy egész kultúrában kell otthonosan mozognia, mert nem csupán a szavakból összeálló textus meghódítása a feladat, hanem az a műveltséguniverzum, amit a szó magában foglal: a fordító nem elégedhet meg a nyelvtudással, okvetlenül szüksége van a kultúra tágabb körű ismeretére, sőt annak a népnek a néprajzára is, amelynek költészetét fordítja. Csak így lehet megérteni és felfogni azokat a „csekélysegeket” is, amelyekből a költészet vagy a próza összeáll, azt a háttér-szöveget, amely ott van a szövegben különféle utalások formájában.

A versfordító munkájának nehézsége és szépsége abból ered, hogy a vers ritmusát, zenéjét is megtalálja, ehhez birtokában kell lennie olyan tudásnak is, amely semmiképpen sem csak formai: strofaépítés, a rím elhelyezése vagy minősége, a ritmusrend, a fonetikai-akusztikai mozzanatok stb. Ezek éppoly fontosak, mint például a fordító egyénisége, belelő képessége, nyelvtudása, a másik kultúrában való jártassága, mesterségbeli felkészültsége, s egy egész sor más meghatározó mozzanat.

Néhány évszázaddal ezelőtt az irodalomban az *adaptálás* elve uralkodott, például Kazinczynál és nemzedékénél is: idegen nyelvű irodalmi művet nem elég csak egyszerűen megszólaltatni az olvasó nyelvén, hanem a színellyet, az alakokat, a neveket és fogalmakat, a más nyelven született alkotás egész képzetvilágát át kell alakítani, be kell építeni az olvasóba. Később a modernebb elveket követő, gondosabb, finomabb művű, csiszoltabb technikájú, a filológiai hűségre aggályosabban ügyelő fordítók kora jött el, akiknek legfőbb gondja, hogy a verseket és regényeket – amennyire tőlük telhetett – *minél nagyobb hűséggel* fordítsák le. Vannak továbbá az átköltések, melyek közül talán Faludy György Villon-versei a legismertebbek, amelyekben mindössze pár sor Villoné, a többit Faludy írta, mert csak a francia költő neve alatt mondhatta ki a fasizmusba rohanó világban, amit érez, ha a maga neve alatt írja, azt nem tűrték volna el. Ez a példa is egybecseng azzal, amit Hans Robert Jauss állít, mármint hogy a műfordítás létrejöttében nem az eredeti mű egykori aktualitása a döntő, hanem a fordító kora, amelyben még mindig, vagy pedig újból időszerű a műalkotásban megszólaltatott emberi szituáció.

---

2. Az Országos Idegennyelvű Könyvtár pályázatán az idén a feladat Mile Stojčić Szarajevóban élő horvát költő *Govori Petrus: o posvetama* című versének magyarra fordítása volt. Költeményében azt feszegeti nagy adag öniróniával, hogy a költő ne ajánljon politikusnak, barátnak, nőnek verset, mert kigúnyolják úgysis, és semmibe veszik.

A pályázatra 35 fordítás érkezett. Viszonylag sok közöttük a felületes, gyenge munka, van, aki még a szavak pontos jelentésének sem néz utána, többen félreértik a verset, ugyanakkor szép megoldásokat is találni, amelyekben érezni a kreativitást, a problémamegoldás eufóriáját.

Kétségtelen, hogy Mile Stojčić költői beszédét nem egyszerű átültetni magyarra. Talán éppen azért, mert olyan szikár, köznapi, mégis filozofikus mélységű, mint a kinyilatkoztatások. A legkomikusabb hiba, amikor a leiterjakab pályázók a „klinika za venerične bolesti” kifejezést érrendszeri betegségeknek fordítják, holott nemibeteg-gondozóról van szó.

A fordítás komoly és hosszadalmas munka. Dolgozni kell vele, gondolkodni rajta, próbálgatni a szavakat, a mondatokat, a ritmust. Kiválasztani a megfelelő megoldásokat, aztán összefésülni az egészet. Erre viszont csak kevesen voltak képesek. Majdnem mindegyik fordítónál található egészen kiváló megoldás egy kifejezésre, gondolatra, de az egész végül nem teljesedik ki magyar nyelven is erőteljesen megszólaló verssé. Még a jobbaknál is vannak olyan megoldások, amelyek hagynak maguk után kívánnivalót.

3. Összességében jó látni, hogy ilyen sok embert megmozgatott az OIK műfordítói pályázata. Úgy gondolom, hogy a költészet fordítása nagy élmény. Jó látni a vadkapitalista, gondolatilag és érzelmekben elsekélyesedő világban, hogy fiatalok versekkel bíbelődnek, hogy egy sokat megélt, érzékeny ember gondolatait próbálják értelmezni, ha nem is teljes filológiai hűséggel és pedáns szómegfeleléssel, de annál nagyobb lelkesedéssel.

Fenyvesi Ottó

A legfontosabb dolgok nem is dolgok

Nemrég Vilenicában jártam, az ottani nagyszabású nemzetközi irodalmi fesztivál résztvevőjeként. Az idén refrén gyanánt vissza-visszacsengő jelmondat ez volt: „nyelvről nyelvre”. És valóban, sokféle nyelv trambulinrendszerén ugrottunk ide-oda. Görög, észt, bolgár, luxemburgi szóra füleltünk, nyakunkat nyújtogatva követtük a vetített feliratokat. Rejtelmes, ezerakcentusú rágógumi-angollal, esetleg némettel, franciával, no meg kézzel-lábbal értekeztünk kanadai és albán, kongói és szlovén kollégákkal. Gyatra angoltudásom korlátait feszegetve ingatag pallórendszereket fektettem az ásitó nyelvi semmi fölé, és azokon egyensúlyozva közeledtem ahhoz, amiért voltaképpen összejöttünk. Nem, nem feltétlenül az irodalomra gondolok, pontosabban mégis arra, csak mélyebben szeretnék bemerészkedni a szó jelentés-dzsungelébe. Azóta ugyanis már váltottunk levelet Elsa Korneti nagyszerű görög költőnővel, akinek verseit angol fordításból és persze a vele való beszélgetés, a göröggel való összevetés segítségével magyarázom. Elsa írja a vilenicai napokra emlékezve: „az életben a legfontosabb dolgok voltaképp nem dolgok”. Magam azt tennem hozzá, hogy még ha dolgok is, személyre vonatkozóak, mint Sherlock pipája, Einstein hegedűje, Darwin almája vagy Éva köldöke.

Igen, ez utóbbit nem csak úgy taláalomra pötyögtem be. Egy Elsa Kornetivers címéről és egyben témájáról van szó. Hogy a szöveget teljességében megértsem, ahhoz Elsa magyarázatára volt szükségem, így hát ehhez a költeményhez nekem a lipicai Hotel Maestoso teraszán elfogyasztott ásványvíz buborék-hada és a törekeny napsütés is hozzátartozik. Bizony, ezt is bele kell fordítanom, no meg azt a sorokban tárgyyszerűen meg nem jelenő háttértudást is, miszerint a németalföldi szerzők komoly teológiai-antropológiai dilemmába ütköztek Ádám és Éva ábrázolásakor. Minthogy az első nő nem anyától született, ábrázolásakor okkal-joggal merült fel a kérdés: volt-e, lehetett-e köldöke, hiszen az a születés jegyeként, csonkjaként marad vissza amúgy. Egyik festő ezt úgy oldotta meg, hogy Éva a képen diszkrétén hasára teszi a kezét. És ez a köldököt szemérmesen elfedő tenyér, illetve az eredet örök dilemmája benne kell hogy legyen majd abban a bizonyos fordításban, melybe belelopom az aranyérmes Radenska ásványvíz buborékait, Lipica erdeinek többemberenyi mohos gigakavicsait, Elsa aranyosan selypítő angolságát, meg az időt, amelyet az esti nagyrendezvényre készülésként, sminkelésként loptunk el, hogy a szöveggel bíbelődjünk. Pedig a versben semmi ilyesmiről nem esik szó, inkább csak „sosem egyenes, mindig körkörös érzésekről”, no meg „szíromhibás, torz rózsáról”, továbbá „kerek kérdőjelről, melynek pontja épp a hasfal közepét böki át”.

Na és mit csináljon a szegény fordító, akinek nem adatott meg összeülni Mile Stojićcsal egy buborékosra vagy buborékmentesre, és megkérdezni, ugyan ki a rossebb az a Petrus a címben? Vagy hogy mi a nyavalya van itt a kristályokkal, és hogyan lesz azokból csillár? „Kedves Mile, kérlek, válaszolj e-mailemre, amint teheted! Szeretettel egy lelkes, máskor kevésbé lelkes fordító.” Azt hiszem azonban, minden versnek, minden fordításnak a szerzővel való találkozás

---

híján is megvan a nagyon személyes története. Máig emlékszem, hogy mikor Racine *Phaedrájával* küszködtem, a szomszéd szobában gyermekeim a Frédi és Bénit hallgatták, és míg nagy komolyan jegyeztem, hogy „Ő már lezárta rég vétkes ifjúkorát, / Kétes ügyek sosem késleltetik tovább. / Inगतag vágyait utóbb megzabolázta, / Phaedrának nincs oka féltékenykedni másra”, az ajtóreszen átszűrődött, hogy „Vilma, éhezem! Adsz kaját, mit számba tehet két kezem?” Vagy hogy: „Ne hibázzatok, úgy figyelek a bakira, mint Mauglira Bagira.” Esetleg: „Kiskorodban mindig ha sírtál, / megvigasztalt a Falánk Fasírt-tál.” Netán: „Akinél a pénzforrás el van apadva, annak nem futja, csak fapadra.” Arról nem is beszélve, hogy „Jó lenne bezárni a tekeszalont már, / hazamenni és enni egy kis tokaszalonnát”. E két kulturális réteg interferenciáiból, no meg a partvonal mellett felgyűlt törvénytelen fordítói megoldásokból írtam aztán meg *Cédra* című instant klasszikus-kivonatomat, melyet a Pinceszínház kerek születésnapján meg is rendezett még szegény Vallai Péter. Lement a függöny a pompás klasszikus darab végén, majd újra felgördült, és a színpadon tragikusan halálának halálát halt Hámori Ildikó feltámadva efféle zengedelmeket hallgatott: „Fájdalom, asszonyom, nincs mód, hogy teljesítsem: / Vágyaid, rohadjak emiatt bár a sitten. / Másé már a szívem, és olthatatlanul / Vágyom rá, tégedet markolva most alul. / Menjünk odébb kicsit, túl sok lesz itt a közet, / Az ember rendesen még meg sem hempergőzhet.” Mindama vér és alantas indulat, amit a klasszikus dráma a színpalak mögé száműzött, itt annak rendje-módja szerint bukott ki a reflektorfénybe. Csoda-e hát, ha sajátos viszonyom alakult ki a darabbal?

Szinte minden fordításhoz ugyanígy kötődik valami hangulat, gesztenyehullás, cigarettafüst illata, rekkenő nyár, csuromvizesre ázás zuhogó esőben, luxemburgi pogány templom turistanyüzsgése és diszkrét vizeletillata, brüsszeli söröző dudorászó pincérrel, pesti kávézó óriástenyérnyi platánlevelekkel. Nagy öröm, hogy az Országos Idegennyelvű Könyvtár pályázatán évről évre reménybeli fordítók tucatjai vágnak neki a nagy kalandnak, és mindenki valami sajátos történettel kapcsolódhat egy-egy szöveghez, olyan szorosan férközve annak közelébe, amennyire jóformán csak a szerelmesek ismerhetik meg egymást. Mint mondtam, a vers nem valami, hanem valaki, a fordítás pedig nem pusztán iparosmunka, hanem találkozás a szó legteljesebb értelmében.

Lackfi János

Mile Stojić

Govori Petrus: o posvetama

U pravu je bio Mallarmé kad je upozoravao:
Nikad ne posvećuj stihove poznanicima, političarima
prijateljima, ženama

Doživjet ćeš ravnodušnost
a možda i porugu

Hvalit će se da su ti posuđivali novac
da su te tri mjeseca izdržavali
da su te vodili u kliniku za venerične bolesti
da su te izvukli iz bijede

Osim toga, čim se nađu u pjesmi
odmah bi je preuređivali, prepravljali
Ne gode im aliteracije, zbunjuju ih asonance
Te: "Baudelaire bi to ovako, Carver onako"
kao da su posisali sve znanje iz teorije i poetike
Ti ih gledaš i razumiješ: Pa ovi ljudi ne znaju da je
đavo došao po svoje i da ćemo već sutra svi biti mrtvi,
Oni se ponašaju kao da su moji stihovi najvažnija
stvar na svijetu

i kao da im je moja pjesma babovina
Žene bi tu isti čas nešto čistile, raspremale
prozori tvoje pjesme su zamagljeni, zidovi neokrećeni
Metrika ti je uboga i atmosfera mračna.
Dok ti u riječi hvataš odbljeske tamnih kristala
one bi radije nasred pjesme kristalni luster
One su oduvijek, kažu, sanjale svjetliju pjesmu,
sa barem pet soba i balkonom

Stog poslušaj Mallarméa i ne posvećuj pjesme ljudima
Ako ih jednom pripustiš u stih
nikad ih više iz njega nećeš istjerati.

Mile Stojic

Péter mondja az ajánlásokról

Szabados Imre fordítása (II. díj)

Igaza volt Mallarmének, amikor figyelmeztetett:
Soha ne ajánld verseidet ismerősöknek, politikusoknak, barátoknak vagy nőknek

Mert közöny, vagy még rosszabb,
megvetés lesz osztályrészed

Majd azzal dicsekednek, hogy pénzt adtak neked kölcsön
Három hónapig náluk laktál,
Kezelésre kísérgettek a bőr- és nemibeteg-gondozóba,
Vagy egyszerűen csak rászoktattak a jóra,
És kivakartak a nyomorból,

Nem beszélve arról, hogy amint a versen belül találják magukat,
Egyből átrendeznék, szétszabdalnák azt,
Mert nem tetszenek az alliterációk, idegesítők az asszonáncok,
Meg hogy Baudelaire így, meg Carver úgy
Csinálta volna.

Mint akik magukba szítták minden költészetelméletet
Te meg csak nézed őket és mindent értesz: Ezek az emberek/arcok nem tudják, hogy
az ördög eljött a jussáért és holnap már mindannyin holtak leszünk, annyi nekünk.
Úgy viselkednek, mintha az én verseim lennének a világon a legfontosabbak,

Mintha bizony az örökségük lenne a költeményem.
A nők közben toldoznának-foldoznának/tisztogatnának benne:
„A versed ablakai bepárásodtak, a falak meszeletlenek,
Metrikád nyomorúságos, a vers hangulata komor.”
Míg te a szavakban sötét kristályok távoli csillanásaira vadászol
Ők inkább kristálycsillárt ültetnének a szöveg közepébe,
S azt mondják, mindig is egy világosabb költeményről álmodtak, legalább öt szoba
erkélyesről...

Ezért hát hallgass Mallarméra, és ne ajánlgasd verseidet az embereknek
Mert ha egyszer beengeded a verssorok közé,
Soha többé nem tudod kiebrudalni őket.

Mile Stojčić

Így szól Petrus az ajánlásokról

Jakabffy Éva fordítása (III. dőj)

Igaza volt Mallarmének
Kár verset ajánlani ismerősnek, politikusnak, barátnak, nőnek

Közönnyel fogadnák
Jó, ha nem gúnnyal.

Eldicsekednének, hogy kölcsönadtak neked
Hogy ők tartottak el három hónapon át
Hogy elkísértek a nemibeteg-gondozóba
Hogy kirángattak a gödörből.

És alighogy beljebb kerültek a versbe
Máris nekiesnének az átalakításoknak
Nem állhatnak alliterációt itt, asszonánkot ott
„Baudelaire így, Carver úgy” – magyaráznak
Hirtelen mindent tudnak a poétikáról
Csak bámulod őket és megérted, nem sejtik
Hogy holnapra mind halottak leszünk
Hogy mindent megevett a fene
Úgy tesznek, mintha csak versed lenne fontos
Az ő örökségük.

És közben a nők nekiállnak a tisztogatásnak
Dalod ablakai homályosak, füstösek a falak
Sántítanak a verslábak, a hangulat komor
Te a szoba sötét kristályok visszfényeit gyűjtöd be
Ők a szoba közepére kristálycsillárt akarnak
Mondják is, hogy mindig fénylő költeményt álmodtak maguknak
Öt szoba balkonost legalább.

Higgy hát Mallarmének és hagyd az ajánlásokat
Aki egyszer a versbe került
Nem ebrudalható ki többé.

Mile Stojic

Péter tanítása: az ajánlásról

Mechler Anna fordítása (I. díj)

Igaza volt Mallarmének, amikor arra intett:
Sose ajánlj verset az ismerőseidnek, a politikusoknak,
a barátaidnak vagy a nőknek

Végül úgyis elfordulnak tőled
talán még ki is nevetnek

Azzal kérkednek majd, hogy pénzt adtak kölcsön
három hónapig eltartottak
elvittek a nemibeteg-gondozóba
ők húztak ki a nyomorból

Azonkívül, ha a versben találják magukat,
rögtön elkezdik átalakítani, átszervezni
Nem esnek jól az alliterációk, zavaróak az asszonáncok.
És: „Baudelaire így csinálná, Carver úgy csinálná”
mint akiknek kisujjában van a teljes költészettan
Nézed őket, és rájössz: Ezek az emberek nem tudják
hogy az ördög eljön azért, ami az övé, holnapra mind meghalunk,
Hát úgy tesznek, mintha a versem lenne
a legfontosabb a világon

mintha a versem lenne az örökségük
A nők meg nyomban takarítanak, rendezkednek
versed ablakai homályosak, a falai kopárak
Metrikád szálnalmas és túl borongós a hangulat.
Míg te sötét kristályok ragyogását zárod szavaidba
Ők inkább kristálycsillárt akasztanának a költemény közepébe
Mindig is mondták, hogy világosabb verset szeretnének
legalább ötszobásat, balkonnal

Hallgass hát Mallarméra és ne ajánlj verset az embereknek
Ha egyszer is beengedsz valakit a versbe,
soha többé nem tudod kidobni belőle.

Mile Stojic

Péter szól: Az ajánlásokról

Benedek Miklós fordítása (a Magyar Fordítók Ház Alapítvány különdíja)

Igaza volt Mallarménak, amikor így figyelmeztetett:
Soha ne ajánlj verset ismerősnek, politikusnak,
se barátoknak vagy éppen nőnek

Közömbösséget tapasztalsz majd
sőt mi több, gúnyt.

Azzal dicsekszenek majd, hogy pénzt kölcsönöztek neked,
hogy három hónapig eltartottak,
hogy nemibeteg-gondozóba vittek,
hogy kihúztak a nyomorból

Emellett, amint benne találják magukat a versben
rögtön átrendeznék, javítgatnák
Nem ízlik az alliteráció, zavaró az asszonánc
„Baudelaire így csinálná, Carver amúgy”
mintha mindenféle verstant és elméletet magukba szívtak volna
Rájuk nézve megéredt: Basszus, ezek nem tudják,
hogy az ördög már rég eljött, és holnapra mind halottak leszünk,
Úgy tesznek, mintha verseim lennének a legfontosabbak a világon
mintha verseim lenne az egyetlen örökségük

A nők azonnal rakodnának, takarítanának
a versed ablakai maszatosak, a falak megsárgultak
A metrika szegényes, a hangulat sötét
Míg te fekete kristályok ragyogását ragadod meg
addig ők kristálycsillárt raknának éppen középre
Azzal érvelnének, hogy mindig is fényesebb versről álmodtak,
legalább öt szobával és virágos erkéllyel

Ezért fogadd meg Mallarmé tanácsát és ne ajánlj verset senkinek
Mert ha egyszer beereszted őket
valószínűleg, soha többet nem szabadulsz tőlük.

Mile Stojic

Petrus mondja: az ajánlásokról

Francesco Biavati fordítása

Igaza volt Mallarmének, amikor figyelmeztetett:
Soha ne ajánld soraid ismerősöknek, politikusoknak
barátoknak, nőknek

Közöny, vagy akár gúny
lesz béred
Hencegnének, hogy pénzt kölcsönöztek neked
három hónapig eltartottak
elvittek a bőr- és nemibeteg-gondozóba
kivakartak a nyomorból

Ezenfelül, mihelyst a versben magukra ismernek
azon nyomban szerkesztésbe, javítgatásba kezdenek
Nem értik az alliterációkat, elbizonytalanodnak az asszonáncoktól
Figyu: „Baudelaire ezt így írná, Carver meg úgy”
mintha a költészetelmélet összes csínját-bínját az anyatejjel szívták volna magukba
Bámulod őket, és mindent értesz: Ezek az emberek nem tudják, hogy
az ördög eljött a jussáért és holnap már mind holtak leszünk
Úgy viselkednek, mintha az én versszakaim lennének a
legfontosabbak a világon
mintha a versem lenne a latifundiumuk
A nők rögvést csinosítgatnának és políroznának rajta
a versed ablakai koszosak, a falakra ráférne egy tisztasági festés
A metrikája darabos, a hangulata meg komor
Míg te a szavakból a tompa fényt fogod be,
ők a vers közepére kristálycsillárt biggyesztetnének
Világéletükben – mondják – fényesebb versre vágytak
Nagypolgárit, legalább ötszobást, erkélyest akarnak

Inkább hallgass Mallarméra és ne áldozd verseid halandókra
Ha csak egyszer beengeded őket soraid közé
az életben többé nem űzöd ki őket onnét.

Mile Stojic

Beszélgj, Péter: a felajánlásokról

Csicsek Anna fordítása

Igaza volt Mallarménak, amikor figyelmeztetett:
Soha ne ajánlj verset ismerősöknek, politikusoknak,
barátoknak, nőknek
Megéled a közönyt
sőt gúnyolnak is

Eldicsekszenek, hogy pénzt kölcsönöztek neked
hogy három hónapig eltartottak
hogy elvittek a nemibeteg-gondozóba
hogy kiráncigáltak a nyomorúságból

Azonkívül, amint rátalálnak a versben
azonnal kijavítanák, átírnák azt
Nincsenek ínyűkre az alliterációk, zaklatják őket az asszonanciák
Bezzeg „Baudelaire ezt így csinálná, Carver meg úgy”
mintha minden tudást kiszipkáztak volna verstanból és -elméletből
Te nézed őket és megérted: hát ezek az emberek nem tudják, hogy
az ördög eljött övéiért és holnap már mind halottak leszünk,
Úgy viselkednek, mintha az én verseim lennének a legfontosabb
dolgok a világon

és mintha az én versem lenne az ő atyai örökségük
A nők itt abban a pillanatban valamit csiszikálnának, pakolnának
verseid ablakai ködösek, falai meszeletlenek
Versmértéked szerencsétlen, atmoszférád sötét.
Amíg te a szavakban elkapod sötét kristályok visszfényét
ők inkább a vers közepén kristálycsillárok lennének
A szavak kezdettől fogva állítják, világosabb verset álmodtak,
legalább öt szóával és erkéllyel

Ezért hallgass Mallarméra és ne szentelj verseket az embereknek
Ha csak egyszer is beengeded őket a verse
soha többé nem tudod őket kihajtani belőle.

Mile Stojic

Petrus szól: az ajánlásokról

Glavnić Vékás Éva fordítása

Igaza volt Mallarmének, amikor figyelmeztetett:
Sose szentelj verseket ismerősöknek, politikusoknak,
barátoknak, nőknek

Szenvtelenséget tapasztalsz majd
talán még gúnyolódást is

Dicsekednek majd, hogy pénzt kölcsönöztek neked
hogy három hónapig eltartottak
hogy a nemi betegségek klinikájára vittek
hogy kihúztak a nyomorból

Emellett, amint bekerültek a versbe
azonnal átalakítanák, átjavítanák azt
Nem tetszenek nekik az alliterációk, megtévesztik őket az asszonáncok
Aztán: „Baudelaire így írná, Carver úgy”
mintha minden tudást magukba szívták volna elméletből és költészetből
Te nézed őket és megérted: Hát ezek az emberek nem tudják, hogy
az ördög eljött az övéért, és hogy holnap már mindnyájan halottak leszünk,
Úgy viselkednek, mintha a verseim a világon
a legfontosabbak lennének

és mintha az én versem apai örökségük lenne
A nők itt azonnal tisztítanának valamit, rendezkednének
a versed ablakai homályosak, a falak meszeletlenek
A metrikád szerencsétlen és sötét hangulatú.
Amíg te a szóban a sötét kristályok visszfényét látod
ők a vers közepébe inkább kristálycsillárt szeretnének
Ők, azt mondják, öröktől világosabb versről álmodtak,
legalább öt szobával és erkéllyel.

Ezért hallgass Mallarméra, és ne szentelj az embereknek verseket
Ha egyszer beengeded őket a versedbe,
Soha többé nem fogod kizavarni belőle őket.

Mile Stojíc

Szent Péter beszél: az ajánlásokról

Huszák Boglárka fordítása

Igaza volt Mallarmének amikor figyelmeztetett:
Verssoraid soha ne ajánld ismerősöknek, politikusoknak
barátoknak, nőknek

Közöny lesz osztályrészed
de talán még gúny is kijut

Dicsekszenek majd hogy pénzt adtak kölcsön neked
hogy három hónapon át eltartottak
hogy elkísértek a nemibeteg-gondozóba
hogy kihúztak a nyomorból

Ezenkívül, amint a versben találják magukat
azonnal átrendeznék, átalakítanák azt
Nincsenek ín্যükre az alliterációk, zavaróak az asszonáncok
Majd: „Baudelaire ezt így csinálná, Carver amúgy”
mintha az elmélet és költészet minden tudását magukba szívták volna
Nézed őket és megérted: Hiszen ezek az emberek nem tudják, hogy
az ördög eljött a jussáért és már holnap mind halottak leszünk,
Úgy viselkednek mintha a soraim lennének a legfontosabb
dolgok a világon

és mintha versem atyai örökségük volna
A nők rögtön tisztogatni, takarítgatni kezdenének benne
versed ablakai homályosak, a falak meszeletlenek
Mértéktanod szegényes és sötét az atmoszféra.
Míg te a szavakba éjszínű kristályok visszfényét gyűjtöd
ők kristálycsillárnak örülnének a vers közepén
Ők mindig is, mondják, világosabb versről álmodtak,
legalább öt szobával és erkéllyel

Ezért hallgass Mallarméra és verseket embereknek ne ajánlj
Ha egyetlen verssorba is bebocsátást nyernek
őket onnan soha többé ki nem űzöd.

Mile Stojíc

Petrus mondja: az ajánlásokról

Langenthal Péter fordítása

Igaza volt Mallarménak, mikor figyelmeztetett:
Soha ne szenteld soraidat ismerőseidnek, politikusoknak
barátaidnak, asszonyaidnak

Közönyt aratsz majd
és talán gúnyt is

Hencegnek majd, hogy kölcsönt adtak neked
hogy hány hónapig eltartottak
hogy a nemibeteg-gondozóba jártak veled
hogy a nyomorból húztak ki téged

Aztán amint a versben találják magukat
rögtön azt átalakítanák, javítanák
Nincs kedvükre az alliteráció, zavarba hozza őket az asszonánc
Mert: „Baudelaire ezt így, Carver meg úgy”
mint akik már magukba szívtak minden elméleti és költői tudást
Te nézed őket, és érted: Hát ezek az emberek nem is tudják, hogy
eljött az ördög a sajátjaiért és már holnap holtak leszünk mind,
úgy viselkednek, mintha az én soraim lennének a legfontosabb
dolgok a világon

és a versem az ő örökségük lenne
A nők rögtön valamit takarítanának, tisztítanának
bepárasodtak versed ablakai, a falak meszeletlenek
A ritmusod szegényes, a hangulat sötét.
Míg te a szavakban megfogod a sötét kristályok csillanásait
ők inkább kristálycsillárt tennének a vers közepére
Ők mindig is, mondják, világosabb verseket álmodtak,
legalább öt szobával és erkéllyel

Ezért meghallgasd Mallarmét, és verseidet embereknek ne szenteld
Ha őket egyszer is versedbe engeded
abból őket soha többé ki nem úzheted.

Mile Stojic

Péter intelmei a költői ajánlásról

Pusztai Ilona fordítása

Költő, Mallarmé intését megfogadd:
Soha ne ajánld versed ismerősnek, nőnek,
barátnak és politikusfőnek

Közöny és tán gúny
lesz osztályrészed

Dicsekednének csak a neked kölcsönzött pénzzel
ami három hóig kitartott
amiből nemi bajod kikezeltetheted
ami megmentett a nyomortól

Amellett versedtől meggorrolnának
átrendeznék, átdolgoznák mindjárt
Nem lennének kedvük az alliterációban, zavarná őket az asszonánc
Leszólnának: „Baudelaire-nél ilyen lenne, Carvernél olyan”
mintha anyatejjel szívták volna magukba a poézis minden tudományát
Te látod és tudod: amit ők nem tudnak
hogyan értük jön az ördög és holnapra már mind meghalnak
Mégis úgy viselkednek, akárha versemnél nem lenne fontosabb
a világon

Kisajátítják versemet mint atyai örökséget
Sepregetnek, takarítanak benne, akár az asszonyok
verseid ablakai elhomályosulnak, falai meszeletlenek
A metrika magányos, az atmoszféra sötét
Míg te a kristály gyenge visszfényét ragadnád meg szavaiddal
ők kristálycsillárt állítanának a vers közepére
Ők öröktől fogva világos verset álmodnának
legalább öt szobával és balkonnal

Ezért tartsd szem előtt Mallarmé intését és ne ajánlj verset embereknek
Ha csak egyet is beengedsz világodba
Soha többé nem úzheted ki onnan őket.

Mile Stojic

Petrus szavai a dedikációról

Radicevic Tijana forditasa

Igaza volt Mallarmének, mikor figyelmeztetett:
Sose szenteld verseid ismerősöknek, politikusoknak,
barátoknak, se nőknek.

Közönyt tapasztalsz majd,
talán lenézést is

Felróják, hogy kölcsönadtak neked,
hogya három hónapig eltartottak,
hogya elkísértek a nemibeteg-gondozóba,
hogya kihúztak a nyomorból

Aztán meg, amint a vers részévé válnak
mindjárt átrendeznek, variálnak,
nem jó nekik az alliteráció, összezavarja őket az összecsengés
„Baudelaire nem így írná, Carver másképp jegyezné”
mint kik az elméletet s a költészettant magukba az anyatejjel együtt szívták.
Nézed őket és rájössz: ők még nem tudják, hogy
az ördög kéri már a jussát, s holnap mind holtak leszünk,
Úgy tesznek, mintha a versed lenne a legfontosabb
dolog a világon

S mintha versed lenne atyai örökségük
a nők abban a percben tisztogatnák, rendezgetnék
az ablakai ködösek, a falakon mállik a festék
az időmérték gyatra, a hangulata sötét.
Míg te sötét kristályok ragyogását látod a szavakban
ők a vers közepén kristálycsillárt látnának szívesen
mindig is, azt mondják, világosabb verset álmodtak meg
legalább öt szobával és erkéllyel

Ezért hallgass Mallarméé és ne szenteld a műved embereknek
Ha egyszer beengeded őket a költeménybe
többé soha nem úzöd ki őket

Mile Stojic

Így szól Petrus az ajánlásokról

Véssey Miklós fordítása

Igaza volt Mallarmének, amikor figyelmeztetett:
Sose ajánlj verset ismerősöknek, politikusoknak
barátoknak, nőknek

Közönyt tapasztalsz majd
talán még gúnyt is

Dicsekedni fognak, hogy pénzt kölcsönöztek neked
hogycs eltartottak három hónapig
hogycs elvittek a nemibeteg-gondozóba
hogycs kihúztak a bajból

Rádadásul mihelyt a versben találják magukat
nyomban átírnák, átjavítanák
Nincs ínycukor az alliteráció, zavarják őket az asszonáncok,
Illetve: „Baudelaire ezt így írta, Carver meg úgy”
mintha minden elméleti és poétikai tudást magukba szívtak volna
Rájuk nézel, és megérted: ezek az emberek nem tudják, hogy
eljött övéért az ördög, és holnap már mind halottak leszünk
Úgy viselkednek, mintha az én soraim lennének a legfontosabb
dolgok a világon

s mintha csak örökölték volna versemet
A nők rögtön törölgetnék, takarítanak
versed ablakai homályosak, falai vakolatlanok
metrikája szegényes, atmoszférája sötét.
Míg te a szóban sötét kristályok visszfényét tükrözöd
ők kristálycsillárt keresnek a vers kellős közepén
Ahogy mondják, ők mindig is fényűző versről álmodtak,
legalább öt szobával, erkéllyel

Hallgass ezért Mallarméra, és ne ajánlj verset embereknek
Ha soraid közé engedsz valakit
többé nem tudod őt kikergetni onnan

Mile Stojić megjelent verseskötetei

- Lijer, jezik prašine*, pjesme, Svjetlost, Sarajevo 1977, 1981
Umjetnost tame, pjesme, Veselin Masleša, Sarajevo, 1987
Zemna svjetlost, pjesme, Veselin Masleša, Sarajevo 1980
Olovni jastuk, pjesme, Svjetlost, Sarajevo, 1989
Južnost, izbor, pjesme, Zadrugar, Sarajevo, 1990
Livreto za sviralu i strojnicu, pjesme, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 1994
Prognane elegije, pjesme, Bosanska knjiga, Sarajevo, 1996
Zaboravite nas, pjesme, Biblioteka Feral Tribune, Split, 2003
Prognane elegije, izabrane pjesme, Biblioteka Dani, Sarajevo, 2004
Među zavađenim narodima, poezija, V.B.Z., Zagreb 2009
Dunja, pjesme, V.B.Z., Zagreb, 2011
Cherubs Schwert, pjesme i eseji na njemačkom, u prijevodu Cornelije Marks iz Hrvatskog, Leipzig, 2012

Prózakötetek és antológiák

- Glasovi sarajevske noći*, eseji, Veselin Masleša, Sarajevo, 1993, cijela naklada izgorjela u tiskari u Mostaru
Jutro u Pompejima, građa, Dureux, Zagreb, 1999
Riječi na prozoru, eseji, Svjetlo riječi, Sarajevo, 1999
Svjetlost u pomrčini sunca, pripovijesti, Vrijeme, Zenica, 2002
Via Vienna, putopisi, Vrijeme, Zenica 2004
Rječnik za petak i subotu, mali pojmovnik tranzicije, V.B.Z., Zagreb, 2004
Iza spuštenih trepavica, antologija modernog hrvatskog pjesništva, Svjetlost, Sarajevo, 1991
In Schmerz mit Wut, bosanska ratna književnosti, zajedno s Alijom Isakovićem, Visa, Beč, 1995
Bosanskohercegovačko pjesništvo XX stoljeća, zajedno sa Markom Vešovićem i Enesom Durakovićem, Alef, Sarajevo, 1999
Večera bez politike, poezija, V.B.Z., Zagreb, 2005
Café Nostalgija, eseji, Aura, Sisak, 2007
Via Vienna, putopisi, V.B.Z., Zagreb, Beograd, 2008
Via Vienna, postaje jednog sudbinskog putovanja, V.B.Z., Zagreb, 2008
Via Vienna, eseji na njemačkom, u prijevodu Cornelije Marks iz Hrvatskog, Celovec, 2013

Mile Stojčić 1955-ben született Bosznia-Hercegovinában, Dragićina faluban. A Szarajevói Egyetemen szlavisztikai tanulmányokat folytatott. Újságíróként és szerkesztőként dolgozott, majd Jugoszlávia felbomlásakor, 1992-ben elhagyta Szarajevót, néhány évig a Bécsi Egyetem Szláv Tanszékén a horvát nyelv lektora volt. A polgárháború befejezése után visszatér Szarajevóba, és különböző lapoknak a munkatársa lesz: ír a spliti Feral Tribune-ba és a szarajevói Dani hetilapba is. Több verseskötete is megjelent. Költményeiben különös érzékenységgel, valamint éles kritikával szemléli, kommentálja a dolgok állását és a világ eseményeit.

Műveit lefordították német, lengyel, olasz, angol, macedón és magyar nyelvre is. Verseit és esszéit magyarul a Jelenkor, az Ex Symposion, a Magyar Lettre Internationale és a Műhely című folyóiratok oldalain, valamint a zEtna webmagazin oldalain olvashatjuk Beszédes István, Orcsik Roland és Radics Viktória fordításában.

Napkút Kiadó Kft.
1043 Budapest, Tavasz u. 4.
Telefon: (1) 225-3474
Mobil: (70) 617-8231
E-mail: napkut@gmail.com
Honlap: www.napkut.hu

Felelős kiadó: Szondi György
Szerkesztő: Virág Ágota
Szöveggondozó: Kovács Ildikó
Tördelőszerkesztő: Szondi Bence
ISSN 1787-6877
ISBN 978 963 263 435 7